

Sygn. akt I ACz 1751/14

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Robert Jurga

po rozpoznaniu w dniu 14 października 2014 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w W.

przeciwko C. M.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 18 lipca 2014 r. sygn. akt IX GNC 302/14

postanawia:

oddalić zażalenie

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 18 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie po rozpoznaniu wniosku pozwanego o zwolnienie go z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych, w pkt. I zwolnił pozwanego w zakresie 1/2 opłaty, oddalając jego wnioski w pozostałym zakresie w pkt. II. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że w ocenie Sądu Okręgowego na obecnym etapie postępowania wystarczające jest zwolnienie z połowy opłaty od zarzutów. Z załączonego do wniosku oświadczenia majątkowego oraz pozostałych dokumentów wynika, że jest on w stanie pokryć koszty sądowe w postaci połowy opłaty od zarzutów. Pozwany posiada nieruchomością zajęta przez komornika i obciążoną zastawami hipotecznymi. Jego dochód to kwota 1.100 zł z czego 450 zł jest zajęte przez komornika. Z kolei z deklaracji podatkowej za rok 2013 oraz podsumowania księgi przychodów i rozchodów za ten rok wynikają dochody w kwocie około 196.000 zł przy wydatkach w kwocie 241.000 zł. Powyższe oznacza posiadanie przez pozwanego środków finansowych, które mogłyby być zaoszczędzone na ewentualne procesy sądowe, z którymi każdy prowadzący działalność gospodarczą powinien się liczyć i poczynić na to konto odpowiednie oszczędności. Zdaniem Sądu Okręgowego pozwany nie wykazał aby nie posiadał majątku potrzebnego opłat związanych z niniejszym postępowaniem. Nie ma podstaw do zwolnienia pozwanego od kosztów sądowych innych niż opłata sądowa. W tym zakresie nie wykazał on, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania siebie i rodziny.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył pozwany zaskarżając je w części dotyczącej pkt. II i zarzucając mu naruszenie przepisu postępowania, które miało wpływ na treść postanowienia, w postaci przepisu art. 102 ustawy o kosztach sądowych przez niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji odmowę zwolnienia pozwanego od ponoszenia całości opłaty od zarzutów.

Opierając się na powyższym zarzucie pozwany domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia poprzez całkowite zwolnienie pozwanego od ponoszenia opłaty od zarzutów oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do

ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Krakowie, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach dotychczasowego postępowania.

W uzasadnieniu zażalenia pozwany oświadczył, że nie ma żadnych środków finansowych na pokrycie opłaty zarówno w całości jak i w części. Przez brak środków pozwany rozumie zarówno ich fizyczny brak jak i brak możliwości uzyskania kredytu. Połowa jego dochodu jest zajęta przez komornika natomiast pozostała część jest i tak niewystarczającą do życia. Kwota 1.100 zł jaka pozostaje mu miesięcznie stanowi 1/3 średniego wynagrodzenia, co po odliczeniu zajęcia egzekucyjnego nie starcza na bieżące utrzymanie. Zdaniem pozwanego instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi realizację jednej z podstawowych gwarancji prawa do sądu. W związku ze znaczną do poniesienia opłatą od zarzutów realizacja prawa do sądu powinna nastąpić poprzez zwolnienie pozwanego od tej opłaty w całości.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Zażalenie pozwanego jest bezzasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Przed przystąpieniem do merytorycznej oceny złożonego zażalenia należy zwrócić uwagę na dwie pomyłki popełnione przez pozwanego przy jego składaniu. Po pierwsze kwestionowane postanowienie zostało wydane przez Sąd Okręgowy w Krakowie a nie Sąd Rejonowy w Krakowie. Po drugie wniosek pozwanego a tym samym postanowienie Sądu Okręgowego dotyczyły zwolnienia go od kosztów sądowych a nie tylko opłaty od zarzutów. W złożonym zażaleniu pozwany kwestionuje prawidłowość rozstrzygnięcia zawartego w pkt. II zaskarżonego postanowienia domagając się zwolnienia go od całości opłaty od zarzutów.

Przechodząc do oceny złożonego zażalenia Sąd Apelacyjny stwierdza, że rozstrzygnięcie Sądu I instancji pozostaje w zgodzie z regułami udzielania zwolnienia od kosztów sądowych przewidzianymi w art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz.1398 z późn. zm.). Podzielając przedstawione przez Sąd I instancji okoliczności i ich ocenę skutkującą odmową zwolnienia pozwanego w części od kosztów sądowych Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że stworzona przez ustawodawcę możliwość skorzystania przez stronę procesu z dobrodziejstwa tzw. prawa ubogich wymaga jednak, aby strona ubiegająca się o takie zwolnienie w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości wykazała, iż faktycznie nie jest w stanie uzyskać odpowiednich funduszy na pokrycie kosztów sądowych. Należy także zauważyć, że niniejsza sprawa jest sprawą gospodarczą, a zatem ocena zasadności złożonego wniosku o zwolnienie z opłaty sądowej od apelacji podlega ocenie z zachowaniem rygorów, jakim podlegają przedsiębiorcy ubiegający się o takie zwolnienie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przedsiębiorca (w tym również osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą) tylko wyjątkowo może ubiegać się o zwolnienie od kosztów sądowych, a instytucja ta w żadnym wypadku nie może służyć kredytowaniu działalności gospodarczej strony przez Skarb Państwa. Dlatego strona w oświadczeniu, o którym mowa w art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych winna uwzględnić taki zakres informacji, aby sąd rozpoznający sprawę dysponował dostateczną wiedzą, co do jej kondycji finansowej i to na stronie ciąży obowiązek podania takich informacji w oświadczeniu. Ocena złożonego oświadczenia dokonywana jest także z punktu widzenia jego rzetelności i wiarygodności. W niniejszej sprawie pozwany w odpowiedzi na wezwanie Sądu przedłożył oświadczenie majątkowe i dołączył do niego kopię PIT 36L za rok 2013 r. Z powyższych dokumentów wynika, że pozwany znajduje się w trudnej sytuacji finansowej. Nie oznacza to jednak, że jest ona tak zła, że wyklucza możliwość poniesienia przez niego połowy opłaty sądowej od wniesionych zarzutów. Pozwany zasadność swojego wniosku o zwolnienie z kosztów sądowych upatrywał także m.in. w wykazanej przez niego stracie z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Należy jednak wskazać, że jest to strata w ujęciu podatkowym, co nie oznacza, że pozwany w danym okresie nie uzyskiwał żadnych dochodów, które mógł przeznaczyć na spłatę innych zobowiązań. Jak jednak prawidłowo wskazał Sąd I Instancji, również koszty sądowe należą do normalnych kosztów działalności gospodarczej, które muszą być traktowane tak jak każde inne wydatki, a od wyboru żałącego zależy które wydatki na bieżącą działalność gospodarczą preferuje i które zamierza pokrywać. Nie ma bowiem żadnych podstaw prawnych, aby jakiegokolwiek inne zobowiązania traktować w uprzywilejowany sposób względem kosztów sądowych. Podmiot prowadzący działalność gospodarczą powinien zatem tak planować wydatki i gospodarować środkami finansowymi, aby zabezpieczyć pewne kwoty na pokrycie ewentualnych kosztów sądowych. Możliwość prowadzenia procesów (czy to jako powód czy pozwany) składa się

bowiem na ryzyko związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Ubiegający się o zwolnienie od kosztów sądowych zanim złoży wniosek powinien poczynić oszczędności we własnych wydatkach zanim taki wniosek złoży. W postanowieniu z dnia 24 września 1984 r. (II CZ 104/84) Sąd Najwyższy przyjął, że instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które ze względu na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Ubiegający się o taką pomoc nie może uszczuplać swego majątku, a przeciwnie – powinien poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny. Dopiero gdyby poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające może zwrócić się o pomoc państwa. W pierwszej kolejności konieczne jest poczynienie oszczędności we własnych wydatkach. Pomoc państwa w postaci zwolnienia od kosztów sądowych może mieć miejsce dopiero wtedy gdy poczynione oszczędności okażą się niewystarczające. Należy także zwrócić uwagę na jeszcze jedną okoliczność. Pod praktycznie identyczną firmą prowadzona jest działalność przez (...) sp. z o.o. w P.. Powiązania między pozwanym a tym podmiotem muszą być tak silne, że pozwany ma trudności z rozróżnieniem, które zobowiązania są związane z jedną a które z drugą formułą jego działalności gospodarczej. Np. zarzuty zostały przez niego podpisane przez pozwanego pod pieczęcią firmową spółki z o.o. (...) prawda pozwany nie ukrywa faktu bycia członkiem zarządu spółki jednakże nie podaje żadnych szczegółów dotyczących jego w niej działalności poza jednym, że nie otrzymuje z tego tytułu żadnych dochodów gdyż spółka znajduje się w trudnej sytuacji finansowej. Brak rzetelności pozwanego w przedstawieniu tych okoliczności wspólnie z pozostałymi uwagami wyżej przedstawionymi przemawiają przeciwko zwiększania zakresu zwolnienia pozwanego od kosztów sądowych.

Stosownie zatem do powyższego, Sąd Apelacyjny nie znajdując podstaw do wzruszenia zaskarżonego postanowienia, oddalił zażalenie pozwanego jako bezzasadne stosownie do treści art. 385 w związku z art. 397 § 2 Kpc.